

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Warszawa, 18.07.14

Zespół Prawa Karnego

II.519.2077.2014

W nawiązaniu do wcześniejszej korespondencji, działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, uprzejmie informuję, że do tut. Biura wpłynęło pismo z Prokuratury Generalnej z nadesłaną kopią udzielonej Pani w dniu 23 czerwca 2014r. odpowiedzi. W ocenie Rzecznika przedmiotowa odpowiedź jest pełna i wyczerpująca.

Jednocześnie pragnę Panią poinformować, że przedstawiony przez Panią w skardze problem dotyczący nieuregulowania kwestii związanych z biegłymi psychologami, którzy powoływani są w sprawach karnych, jest Rzecznikowi Praw Obywatelskich znany. Od dłuższego czasu Rzecznik jest świadomy braku wykonywania przez administrację rządową ustawy o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów (Dz. U. 2001 nr 73 poz. 763 ze zm.). Rzecznik wielokrotnie podejmował już działania mające na celu spowodowanie wykonania ustawy, ze szczególnym uwzględnieniem przepisów dotyczących utworzenia samorządu zawodowego psychologów. W latach 2008 – 2013 Rzecznik wielokrotnie kierował do Ministra Pracy i Polityki Społecznej pisma, w których zwracał uwagę na uporczywe i długotrwałe zaniechania w zakresie realizacji przepisów ustawy. Rzecznik zwracał się również do Prezesa Rady Ministrów z prośbą o wymuszenie koniecznych działań w ramach sprawowanego nad ministrem nadzoru służbowego.

W otrzymywanych odpowiedziach Minister zapewniał, iż podejmuje działania, które mają wyeliminować dysfunkcyjne regulacje z obrotu prawnego. Skutkiem tych działań jest stworzenie projektu ustawy o uchyleniu ustawy o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów (projekt nr UD19). Projekt ten jest obecnie na etapie konsultacji społecznych. Jednocześnie nie został przedstawiony projekt nowej ustawy regulującej kwestie zawodu psychologa oraz samorządu zawodowego psychologów.

Rzecznik Praw Obywatelskich negatywnie ocenia taką formę zmiany stanu prawnego dot. zawodu psychologa. Całkowite uchylenie ustawy, bez równoczesnego uchwalenia nowej ustawy

regulującej tę dziedzinę, spowoduje sytuację, w której zdecydowanie większa część zawodowej działalności psychologów, znajdzie się całkowicie poza uregulowaniami prawnymi. W swoim stanowisku Rzecznik nie jest odosobniony. Podobne zastrzeżenia zgłosili Rzecznik Praw Pacjenta, Rzecznik Praw Dziecka, Rządowe Centrum Legislacji, Polskie Towarzystwo Psychologiczne oraz środowisko akademickie związane z nauką psychologii, reprezentowane przez instytuty i wydziały psychologii uczelni wyższych oraz przez Radę Naukową Instytutu Psychologii Polskiej Akademii Nauk. Pomimo wielu zastrzeżeń oraz głosów wyraźnego sprzeciwu, projekt nie został wycofany i nadal jest procedowany zgodnie z wykazem prac legislacyjnych Rady Ministrów.

Na dzień dzisiejszy ustawa o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów jest nadal powszechnie obowiązującym aktem prawnym. Rzecznik wielokrotnie wskazywał na błędy legislacyjne powodujące wadliwość tejże regulacji i wnioskował o podjęcie inicjatywy ustawodawczej celem zmiany wadliwych przepisów. W swoich wystąpieniach Rzecznik szczególnie podkreślał konieczność zmiany przedmiotowej ustawy, gdyż nie gwarantuje ona obywatelom efektywnej możliwości weryfikacji kompetencji i uprawnień osoby zatrudnionej na stanowisku psychologa. Ponadto, z powodu braku rzeczywistej możliwości uzyskania zaświadczenia o prawie do wykonywania zawodu psychologa, zawód ten może być wykonywany również przez osoby nieposiadające wystarczających do tego kwalifikacji. Zgodnie, bowiem z pismem ówczesnej Minister Pracy i Polityki Społecznej - Pani Anny Kalaty z 2006 r., do czasu utworzenia samorządu zawodowego psychologów, do podjęcia pracy na stanowisku psychologa wymagany jest jedynie dyplom ukończenia studiów magisterskich na kierunku psychologia. Na podobnym stanowisku stoi Polskie Towarzystwo Psychologiczne.

W oświadczeniu opublikowanym na oficjalnej stronie internetowej Polskiego Towarzystwa Psychologicznego (<http://www.ptp.org.pl/modules.php?name=News&file=article&sid=287>), jego ówczesny prezes Adam Niemczycki, stwierdza cyt.: „W Polsce obecnie zawód psychologa we wszystkich jego specjalnościach uprawiać może każdy, kto ma dyplom magistra psychologii uzyskany w polskiej uczelni lub dyplom równoważny uzyskany w uczelni zagranicznej, którego równoważność potwierdzi Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.” Taka interpretacja, która jest wynikiem braku wdrożenia przepisów ustawowych, pozwala więc psychologom otrzymać potwierdzenie ich specjalistycznych uprawnień.

Odnosząc się do Pani skargi, zgodnie z dzisiejszym stanem prawnym, jedynym formalnym wymogiem zatrudnienia osoby na stanowisku psychologa jest posiadanie przez tę osobę dyplomu ukończenia studiów magisterskich na kierunku psychologia. Dyplom ten uprawnia taką osobę do podjęcia zatrudnienia na stanowisku psychologa oraz potwierdza jego specjalistyczne uprawnienia w tej dziedzinie. Zważając na powyższe oraz na fakt, że nie istnieje w dalszym ciągu samorząd zawodowy psychologów zrzeszający osoby posiadające prawo wykonywania zawodu psychologa, kontrola kompetencji osób zatrudnionych na stanowisku psychologa, sprowadza się jedynie do weryfikacji posiadania przez tę osobę dyplomu ukończenia studiów magisterskich na kierunku

psychologia. W przypadku posiadania takowego dyplomu, na gruncie obowiązującego stanu prawnego, brak jest innych możliwości badania kompetencji osoby zatrudnionej na stanowisku psychologa.

Stan prawny, w którym jedynym wymogiem podjęcia pracy psychologa jest posiadanie dyplomu ukończenia studiów magisterskich na kierunku psychologia, przy jednoczesnym braku samorządu zawodowego psychologów, prowadzi jednakże do sytuacji, w której obywatele pozbawieni są realnej możliwości kontroli kompetencji i jakości usług psychologicznych oferowanych przez psychologów. Fakt ten był wielokrotnie podkreślany i negatywnie oceniany przez Rzecznika Praw Obywatelskich w wystąpieniach oraz pismach do organów władzy państwowej.

Rzecznik w świetle art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.) może występować do właściwych organów z wnioskami o podjęcie inicjatywy ustawodawczej bądź o wydanie lub zmianę innych aktów prawnych w sprawach dotyczących wolności i praw człowieka i obywatela. W przedmiotowej sprawie Rzecznik podjął takie działania, wyczerpując prawne możliwości działania w omawianej sprawie.

Z poważaniem

mgr Monika Marchan-Bednarek

Główny specjalista